

585

JULIOL
2019E-ISSN 2014-0843
D.L.: B-8438-2012

opini3n

SOM O NO SOM PAÍS D'ASIL?

Blanca Garcés, investigadora sènior i coordinadora de recerca, CIDOB

*Aquest article s'ha publicat prèviament al *Diari Ara*

Avui, dia mundial dels refugiats, recordarem els més de 68 milions de desplaçats en el món, la xifra més alta des de la Segona Guerra Mundial. Parlarem de països com Síria o el Sudan del Sud i, una mica més a prop, potser també de Grècia o Alemanya. Costarà més, en canvi, parlar dels d'aquí, dels refugiats que ja han arribat i conviuen amb nosaltres. Seguim esperant els que havien de ser reubicats des de Grècia i Itàlia mentre ignorem els que ja hi són. Som o no som un país d'asil?

Espanya s'ha convertit en país d'asil encara que les seves polítiques no semblin reconèixer-ho. De les 2.588 sol·licituds d'asil del 2012, s'ha passat a 14.881 el 2015, 31.120 el 2017 i 54.065 el 2018. Així, d'estar a la cua, Espanya és a dia d'avui el quart país de la Unió Europea amb major nombre de sol·licitants d'asil. Mentre en el 2015 el 61% procedien de Síria i Ucraïna, en el 2017 el 55% són originaris de Veneçuela, Colòmbia, El Salvador i Hondures. La majoria doncs arriben creuant l'Atlàntic i en avió.

Amb l'augment de les sol·licituds, les places del sistema estatal d'acollida s'han incrementat proporcionalment: de 930 al setembre de 2015 a 8.600 al desembre de 2018. S'ha fet però de forma reactiva i sense planificació a mig termini. Dins dels ministeris competents (ministeri de l'Interior i ministeri de Treball, Migració i Seguretat Social), s'ha crescut amb personal interí, potser amb l'assumpció que el problema passaria. Fora dels ministeris, el creixement exponencial de les places d'acollida ha quedat en mans exclusivament de les entitats socials, trencant així l'equilibri que hi havia prèviament entre places públiques i places gestionades per les entitats socials.

Però sobretot el creixement exponencial de les places d'acollida s'ha traduït en llargues esperes pels sol·licitants d'asil. La més dramàtica és la inicial: mentre no es formalitza la sol·licitud (que a vegades pot trigar entre 5 i 6 mesos), no es pot accedir al sistema d'acollida. Aquí és on les demores administratives per part de l'estat es converteixen en "fores" temporals (del sistema d'acollida però sovint també dels drets més bàsics) per part dels sol·licitants d'asil. I a les esperes se sumen les exclusions. Amb més sol·licitants d'asil que places d'acollida, es dona prioritat a uns sobre altres. Això implica deixar fora determinats perfils menys

vulnerables o aquells que, havent marxat cap a un altre país europeu, han sigut retornats sota l'implacable sistema de Dublín.

I què passa amb aquells que estan a l'espera o han quedat fora del sistema estatal d'acollida? Uns es busquen la vida a través de les seves pròpies xarxes de familiars, amics i coneguts. La resta sovint acaba en situació de carrer. Aquí és on entren les entitats socials fora del sistema estatal d'acollida i les administracions locals. Mentre que inicialment els sol·licitants d'asil sense accés a l'habitatge acabaven en dispositius de persones sense llar, la tendència (sobretot a les grans ciutats) ha sigut anar habilitant centres específics. Ciutats com Barcelona han desenvolupat programes paral·lels d'acollida, que a més de l'allotjament temporal ofereixen un itinerari per fomentar l'autonomia i la integració. Tot això sense competències i recursos específics i amb escassa coordinació amb el govern central.

La tardor del 2018 va anunciar temps de canvis. Per un costat, el govern espanyol va fer públic un "pla de xoc" per incrementar un 165% el pressupost destinat a resoldre les sol·licituds d'asil i un 27% el dedicat a l'acollida de refugiats i immigrants. Per l'altre costat, una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Madrid donava la raó a la Generalitat de Catalunya: si bé jurídicament l'asil és competència estatal, l'acollida és una competència de les Comunitats Autònomes. Aquesta sentència, i la denegació per part del Tribunal Suprem de l'últim recurs presentat pel govern espanyol, obren la porta a la descentralització del sistema d'acollida.

De moment però tot ha quedat paralitzat per les incerteses electorals dels últims mesos. Una vegada passades, cal una revisió a fons. Això vol dir abordar les deficiències del programa i repensar com construïm una veritable governança multinivell, no només de les Comunitats Autònomes amb els dos ministeris competents sinó també d'aquestes amb les administracions locals i les entitats socials. Només així podrem garantir l'acollida. I només així podrem, a més de ser, saber-nos i fer-nos país d'asil.